

Instytut Nauk Politycznych

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Warszawski

Recenzja

**dorobku naukowego, działalności dydaktycznej i działalności organizatorskiej
dra Mikołaja Tomaszuka, ze szczególnym uwzględnieniem monografii oraz cyklu
publikacji *Transport publiczny w polityce miejskiej miast wojewódzkich i ośrodków
subregionalnych* składającego się z 20 publikacji,
ubiegającego się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie
nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce**

Na podstawie art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r. nr 65 poz. 595 ze zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 r. nr 196 poz. 1165 ze zm.) dokonano oceny dorobku naukowego dr Mikołaja Tomaszuka. Recenzja została podzielona na cztery części: informacje o kandydacie, ocena osiągnięć naukowych Habilitanta, ocena aktywności naukowej oraz ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, współpracy międzynarodowej i działalności organizacyjnej.

I. Informacje o kandydacie

Pan doktor Mikołaj Tomaszuk uzyskał tytuł magistra na kierunku politologia w 2006 roku na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 2011 roku przedstawił pracę pt. *Ponadnarodowe i międzynarodowe zmiany w Unii Europejskiej po Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy* i otrzymał tytuł doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce na Wydziale Nauk Społecznych

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pan dr Mikołaj Tomaszuk od 2012 roku jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Studiów nad Bezpieczeństwem na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2011–2012 był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (w Zakładzie Europeistyki) oraz w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim.

II. Ocena osiągnięć naukowych kandydata

Kandydat zgłosił, jako osiągnięcie naukowe cykl publikacji *Transport publiczny w polityce miejskiej miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych, w tym monografię Transport publiczny w polityce miejskiej subregionów Leszna, Konina i Piły – studium analityczne i porównawcze w perspektywie zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2019, ss. 307 oraz 20 publikacji, w których w sposób kompleksowy ujął problem polityki miejskiej w zakresie organizacji transportu publicznego na poziomie jednostek samorządowych.

Monografia pt. *Transport publiczny w polityce miejskiej subregionów Leszna, Konina i Piły – studium analityczne i porównawcze w perspektywie zrównoważonego rozwoju* składa się z wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia. Aczkolwiek Autor w spisie treści nazywa ostatnią część książki „Wnioskami i rekomendacjami”, a w treści monografii odnajdujemy ją pod tytułem „Zakończenie”.

Dwa pierwsze rozdziały stanowią część teoretyczną monografii. W pierwszym rozdziale autor zaprezentował główne koncepcje rozwoju współczesnych miast, w drugim zaś zaprezentował rozwiązania prawno-organizacyjne dotyczące funkcjonowania transportu publicznego w gminach. Rozdział trzeci i czwarty opierają się na badaniach dotyczących ośrodków subregionalnych – Piły, Leszna i Konina. W rozdziale trzecim zaprezentowano m.in. dane statystyczne dotyczące ww. ośrodków miejskich. Rozdział czwarty zawiera zaś próbę oceny realizacji polityki miejskiej w dziedzinie transportu publicznego badanych subregionów.

Autor nie formułuje problemu badawczego we Wstępie (błędnie nazywa problemem badawczym – pytania badawcze). Jednakże w Zakończeniu definiuje problem badawczy,

jakim jest analiza rozwiązań prawnych i pragmatyk pod kątem współpracy ośrodków subregionalnych w obszarze polityki miejskiej w zakresie publicznego transportu zbiorowego. Pytania badawcze, jakie stawia, dotyczą przepisów i praktyk organizacji współpracy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie transportu zbiorowego stosowanych w różnych regionach Polski i innych państwach, problemów hamujących rozwój lokalny i metod ich rozwiązania dzięki współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Habilitant zbudował mało przejrzystą hipotezę badawczą, składającą się aż z 22 wersów, co powoduje, że czytelnik gubi się w jej zawilosciach.

W ramach prowadzonych badań Habilitant zastosował następujące metody badawcze: analizę systemową, „genetyczną” analizę historyczną, analizę prawnoinstytucjonalną, studium przypadku, a także analizę porównawczą. W pracy zastosowano techniki, takie jak wywiad kwestionariuszowy oraz strukturyzowany.

Najcenniejszą częścią pracy są jej wnioski i rekomendacje, które stanowią dowód, że Autor potrafi nie tylko sformułować problem badawczy, ale też przeprowadzić jego wywód i zakończyć konkluzjami, które stanowią istotny wkład w rozwój nauk o polityce. Do tych konkluzji należy postulat zbudowania wieloaspektowego modelu optymalnej polityki miejskiej w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego opartego o kryteria ekonomiczne, geografii społeczno-ekonomicznej i polityki publicznej. Wskazanie przez Habilitanta na związek między zasadą zrównoważonego rozwoju w polityce miejskiej, a zasadą sprawiedliwości jest jak najbardziej trafne. Badanie polityki władz lokalnych i zmian jej kierunków wraz ze zmieniającym się otoczeniem oraz podkreślenie, że nowoczesna polityka miejska w dziedzinie transportu publicznego promuje taką kulturę mobilności, która powinna łączyć nie tylko miasta i ich przedmieścia, ale i ośrodki subregionalne ze stolicami regionów jest pewnym istotnym wkładem w rozwój nauk o polityce i administracji. Autor postuluje m.in. powstanie opracowań szerzej diagnozujących lokalne potrzeby i postulaty pasażerskie i ujęcia ich w perspektywie strategicznej i operacyjnej związanej z transportem pasażerskim i towarowym. Proponuje opracowanie docelowych modeli sieciowania zadań gmin polegających na integracji transportu publicznego w układzie międzygminnym, gminnopowiatowym, subregionalnym i regionalnym. Akcentuje konieczność wprowadzenia nowoczesnej ustawy regulującej omawiane kwestie. Wskazuje na potrzebę uchwalenia strategicznego, wieloletniego planu subregionalnej polityki transportowej, jako dokumentu sektorowej polityki miejskiej. W bardzo wyczerpujący sposób charakteryzuje bariery współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie polityki transportowej,

jej mocne i słabe strony. Wnioski, jakie płyną z pracy można wykorzystać do wdrożenia zasady zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na obszarach ośrodków subregionalnych.

Uwagi szczegółowe:

W monografii zamieszczono wiele nieczytelnych wykresów/rysunków: ryc. 18, ryc. 19, ryc. 20, ryc. 21, ryc. 23, ryc. 24, ryc. 26, ryc. 27, ryc. 29 i ryc. 32, oraz również nieczytelnych map – nr 1, nr 2, nr 3 i nr 5. Praca zawiera nieaktualne dane, patrz tabela nr 41 i 42 z lat 2003–2012 (ss.185-186), tabela nr 43 dane z lat 2009–2012 (na dodatek, w tytule mamy podane, że zawiera dane z lat 2009-2011) s.188, tabela nr 48 – lata 2000–2010, s. 208-209, tabela nr 49 – lata 2012–2103 s. 209, wykres nr 8 za lata 2004–2013 s. 176 i in. Większość danych do ww. tabel i wykresu można pozyskać z Głównego Urzędu Statystycznego (on line z Banku Danych Lokalnych – BDL), a więc łatwo można było je zaktualizować. Z kolei w tabeli nr 30 (s.160) nie podano okresu, jakiego dotyczą dane, a w tabeli nr 32 (s. 163) nie podano gęstości zaludnienia Piły, chociaż można ja łatwo wyliczyć na podstawie danych z tabeli....Podano zaś gęstość zaludnienia Konina i Leszna – również w tabeli nr 31(s.162). Niestety dane o liczbie ludności w tej Tabeli są zaledwie z 2015 roku, tymczasem Autor mógł mieć już dostęp do danych bardziej aktualnych.

Autor zgłosił w ramach osiągnięcia naukowego 20 publikacji, których główna materia skupia się wokół polityki miejskiej dotyczącej organizacji publicznego transportu zbiorowego miast wojewódzkich, ośrodków subregionalnych oraz współpracy jednostek samorządu terytorialnego położonych wokół nich. Celem Jego badań było określenie dynamiki zmian zachodzących w jednostkach samorządu terytorialnego i ich wpływ na tworzenie się sieciowych relacji celem zorganizowania publicznego transportu zbiorowego. Kolejnym wątkiem, którym zajmował się Kandydat jest problem bezpieczeństwa lokalnego. Uwagi sformułowane w tej części recenzji, nie wpływają na pozytywną ocenę osiągnięć Kandydata ze szczególnym uwzględnieniem monografii oraz cyklu publikacji *Transport publiczny w polityce miejskiej miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych* składającego się z 20 publikacji.

III. Ocena aktywności naukowej kandydata

Habilitant w omawianym okresie zajmował się kilkoma obszarami badań. Oprócz problematyki transportu zbiorowego zajmował się kwestią integracji europejskiej, w tym systemem decyzyjnym Unii Europejskiej na przykładzie procedury budżetowej dotyczącej Wieloletnich Ram Finansowych UE. Wydaje się, że Kandydat za mało akcentuje w swoich artykułach fakt, że ośrodki subregionalne są niewydolne w zakresie organizacji transportu publicznego, dlatego, że są po prostu zbyt słabe, zarówno w sensie kondycji finansowej, jak i jakości zatrudnionych w niej kadr, o czym pisał już E. Knosala. Działania administracji samorządowej, polegające na dopuszczeniu do współpracy partnerów niepublicznych jest możliwe w wybranych przypadkach (np. zlecenie organizacji letniego wypoczynku dzieci i młodzieży organizacjom pozarządowym), ale jeśli chodzi o organizację transportu zbiorowego doświadczenia wielu państw wskazują, że takie działania wymagają wsparcia ze strony administracji rządowej. I tu dochodzimy do sedna problemu, wydaje się, że Autor zbyt mało podkreśla fakt konieczności koordynacji krajowej polityki publicznej z samorządową w omawianej materii. Zbudowanie modelu koordynacji polityki publicznej w zakresie organizacji transportu publicznego w regionie jest naturalną konsekwencją badań Pana dra Mikołaja Tomaszuka.

Habilitant zgłosił, jako osiągnięcie naukowe jedną monografię, redakcję jednej pracy zbiorowej i współredakcję w 60% drugiej, siedem rozdziałów w pracach zbiorowych, sześć artykułów naukowych w czasopismach naukowych w języku polskim oraz dwa artykuły w języku angielskim. Oprócz tego opublikował, po uzyskaniu tytułu doktora w dziedzinie nauk społecznych, w zakresie nauk o polityce, jedną monografię naukową (szacunkowy udział w 60%), sześć artykułów w języku polskim, jeden artykuł w języku angielskim (szacunkowy udział 50%), dwa rozdziały w pracach zbiorowych w języku angielskim, siedem rozdziałów w pracach zbiorowych w języku polskim, był redaktorem naukowym jednej monografii oraz drugiej w 50 procentach.

Habilitant wygłosił 17 referatów na konferencjach krajowych i 9 na konferencjach międzynarodowych (z czego trzy poza granicami Polski) oraz brał udział w organizacji czterech krajowych i dwóch międzynarodowych konferencji. Brał udział w jednym konsorcjum badawczym w ramach sieci placówek naukowych: WNPID UAM, Politechnika Poznańska, ZTM Poznań, MPK Poznań nt. polityki bezpieczeństwa w publicznym transporcie zbiorowym.

Według danych w Bazie Google Scholar liczba cytowań – indeks Hirscha – 14, liczba cytowani według Bazy Web of Science – 0.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego, współpracy międzynarodowej i działalności organizacyjnej

Dr Mikołaj Tomaszuk brał udział w grantach badawczych, jako wykonawca ekspertyzy w projekcie PO KL.08.01.02-30-0018/11 - *Potencjał partnerstwa lokalnego w subregionie konińskim w nowej perspektywie finansowej UE 2014–2020*; jako wykonawca w projekcie *Science Shop* – projekt nr 04.01.00-00-IH04/16 czy jako wykonawca w projekcie POWR.03.01.00-K392/16-00 – Laboratorium innowacji społecznych. Odbił staż naukowy w Uniwersytecie Viadrina, Frankfurt nad Odrą w terminie od 1 października 2015 r. do 31 listopada 2015 r. w ramach stypendium naukowego dla młodych doktorów. W ramach programu Erasmus + w edycji 2016/2017 brał udział w programie badawczym i dydaktycznym Staff Mobilty for Teaching mobility agreement na Leibniz Universitat Hannover, Institut fuer Politische Wissenschaft. Jest stypendystą DAAD.

Swoją wiedzę na temat samorządu terytorialnego i jego funkcjonowania wykorzystał w zespołach eksperckich wykonując różnego rodzaju ekspertyzy. Jest konsultantem Burmistrza miasta Frankfurt nad Odrą w dziedzinie organizacji i administrowania transportem publicznym od 2017 roku, ekspertem Zarządu Transportu Miejskiego z siedzibą w Poznaniu w zakresie bezpieczeństwa w publicznym transporcie zbiorowym, ekspertem Stowarzyszenia Metropolia Poznań, ekspertem Stadtverkehrsgesellschaft mbH Frnakfurt (Oder), biegłym sądowym w Sądzie Okręgowym w Poznaniu/Wydział Gospodarczy, konsultantem Rady Gospodarczej miasta Luboń. Opracował koncepcję funkcjonowania i wyposażenia multimedialnej Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Miasta WNPiD UAM, oraz założenia i plan finansowy projektu inwestycyjnego i społecznego dotyczącego mobilności miasta Luboń. Jest pomysłodawcą i organizatorem cyklu seminariów naukowo-szkoleniowych pt. *Bezpieczne miasto – Save and secure city*. Był dwukrotnie recenzentem artykułów w „Przeglądzie Europejskim” oraz dwukrotnie Studenckich Zeszytów Naukowych Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.

Habilitant jest członkiem IPSA/AISP, Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich, członkiem Rady Studiów Polsko-Kilońskich oraz członkiem Zarządu Ośrodka Badań i Edukacji Europejskiej.

Dr Mikołaj Tomaszuk wypromował 60 licencjatów. Prowadzi zajęcia (częściowo związane z Jego badaniami) m.in. z następujących przedmiotów: Lokalne bezpieczeństwo komunikacyjne, Służby, Inspekcje i Straże, Kontrola i audyt w sektorze publicznym, Współczesne systemy polityczne, doradztwo polityczne, Zarządzanie jakością w administracji publicznej, Fundusze europejskie, Integracja europejska. Rozwijał swoje umiejętności dydaktyczne kończąc pięciomodułowy kurs dotyczący kształcenia na odległość na platformie Moodle w 2016 roku. Jest promotorem pomocniczym w dwóch przewodach doktorskich.

W ramach aktywności na rzecz popularyzacji nauki jest m.in. założycielem i przewodniczącym Rady Programowej Uniwersytetu Lubońskiego III Wieku, założycielem i konsultantem Rady Gospodarczej Miasta Luboń oraz redaktorem 17 haseł związanych z lokalnym bezpieczeństwem komunikacyjnym, polityką transportową i transportem pasażerskim w *Leksykonie bezpieczeństwa*, pod red. W. Salestra, R. Niedźwiedzki, A. Zagórska i in., Warszawa 2016. Organizował i prowadził warsztaty i szkolenia dla nauczycieli, pracowników jednostek samorządu terytorialnego i operatorów transportu publicznego.

Kandydat jest kierownikiem studiów II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo narodowe oraz opiekunem praktyk studenckich na kierunku bezpieczeństwo narodowe na WNPiD UAM.

Habilitant otrzymał nagrodę indywidualną II stopnia Rektora UAM za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz nagrodę indywidualną III stopnia Dziekana WNPiD za działalność organizatorską.

Dorobek dydaktyczny, popularyzatorski, współpracę międzynarodową i działalność organizacyjną dr Mikołaja Tomaszuka jest zgodne z wymogami ustawy o szkolnictwie wyższym.

Wnioski końcowe:

Ocenione pozytywnie: dorobek naukowy, działalność dydaktyczna, organizacyjna, popularyzatorska i współpraca międzynarodowa oraz monografia i cykl publikacji *Transport publiczny w polityce miejskiej miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych* składający się z 20 publikacji stanowią podstawę do wnioskowania o

nadanie dr Mikołajowi Tomaszewi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.

Warszawa, dnia 25 marca 2020 r.

Jolanta Itrich-Drabarek